

ÇOCUK HAKLARI BÜLTENİ

#14

TİP ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU

İÇİNDEKİLER

3 • Giriş

4 • Genel Başkanımız Erkan Baş'ın Konuşması

5 • Parti Sözcümüz Sera Kadıgil'in 22 Nisan'da Meclis Genel Kurulu'nda Yaptığı Konuşma

7 • Açıklamalar ve Faaliyetler

17 • Mart-Nisan Aylarında Yazılı Medyada Yer Alan Çocuk Haberleri

20 • Velilere Sorduk

24 • Mülteci Çocuklar: Çoklu Kırılganlıkların Gölgesinde İhmal-İstismar Risklerinin Görünmezliği

28 • Sosyal Hizmetler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Yönelik Kanun Teklifine İlişkin Eleştirel Bakış

31 • Özel Gereksinimli Çocuklar İçin Kişisel Güvenlik

33 • Özet Makale: Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Tarihsel Bir Hatası: 182 Sayılı Sözleşme'nin 3. Maddesi

Giriş

Siverek ve Kahramanmaraş'ta tanık olduğumuz, çocukların hayatını kaybettiği okul baskınları, eğitim sisteminin ve çocuk koruma politikalarının iktidar tarafından çürütülmesinin sonucuydu. Ne yazık ki bu çürüme birkaç şiddet olayıyla tamamlanmış bir sonuç değil, bir süreç. Bu trajik olayların ardından sorumluların istifa etmek yerine sessizliğe bürünmelerine veya sorumluluğu üzerlerinden atmalarına, hatta kendilerini yine mağdur rolüne sokma çabalarına pek şaşırın olmamıştır. Çünkü kamudaki liyakatsizlik ve ahlaki yozlaşma tek adam rejiminin normu oldu.

İktidarın çocukluk dönemine sirayet eden şiddetin kök nedenlerine inmek yerine güvenlikçi çözümlere sarılan bir yönetim anlayışı benimsemesi de yine son 20 yılın yasakçı zihniyetini yansıtıyor. Bilimsel veriler ve pedagojik gerçeklikler, okul saldırılarının arkasında derin bir sosyal izolasyon, travma ve önleyici psikososyal destek eksikliği olduğunu gösterirken, çözümün metal dedektörleri, daha yüksek duvarlar veya okul kapısındaki polis sayısını artırmak olarak sunulması büyük bir yanılgı, çocukluğu hapsetmek.

Okulu bir kışlaya veya hapis haneye çevirmeye odaklanan güvenlik tedbirleri, çocukların kendilerini ait ve güvende hissedecekleri bir okul iklimi yaratmaktan uzak. Laik ve pedagojik eğitim anlayışı, okulu sadece bir bina değil, çocuğun üstün yararının gözetildiği, şiddetten arındırılmış bir yaşam alanı olarak tanımlar. Oysa bugün karşımızdaki tablo, bilimin sunduğu psikososyal destek mekanizmalarını işletmek yerine, şiddeti polisiye önlemlerle bastırmaya çalışan, ancak şiddeti doğuran toplumsal kutuplaşmayı ve bireyselleşmiş öfkeyi görmezden gelen bir yaklaşımdır.

Tek adam rejiminde işlevsizleştirilen meclisin, halkın öfkesini, tepkisini kontrol altına almak için oluşturulan işlevsiz komisyonlarında, iktidar mensuplarının çocukların pavyonlarda istismar edilmesine sessiz kalırken, ideolojik kavgaları önceliklendirmeleri, hatta kışkırtmaları, devletin çocukları koruma yükümlülüğünü nasıl ihmal ettiğinin kanıtıdır.

Sorumluların istifa etmediği, hesap verebilirliğin olmadığı ve pedagojinin yerini güvenlik bürokrasisinin aldığı her gün, çocuk hakları biraz daha törpülenecek, laik ve bilimsel eğitim telafisi çok güç olacak şekilde gerileyecektir. Çocukları korumak için silahların gölgesine değil, bilimin ve insan haklarının aydınlığına ihtiyacımız olduğunun bilinciyle, herkesi ortak mücadelemize çağırıyoruz.

Çocuk Hakları Komisyonu

Genel Başkanımız Erkan Baş'ın 16 Nisan'da Milli Eğitim Bakanlığı önündeki Yaşam Nöbeti Konuşmasından

Sevgili Ankaralıları, değerli hocalarımız, öğretmenlerimiz, eğitim emekçilerimiz. Ne acı ki bugün burada Milli Eğitim Bakanlığı'nın önünde bir yaşam nöbeti tutmak zorunda kalıyoruz. Ne acı ki bu ülkede evlatlarımız, çocuklarımız, en kıymetlilerimiz hepimizin tırnağının ucuna zarar gelmemesi için canımızı ortaya koyduğumuz evlatlarımız sistematik bir biçimde cinayetlere kurban gidiyor.

Değerli arkadaşlar, yüreğimiz titriyor. Haberi aldığımız ilk andan itibaren elimiz ayağımız titriyor. Akıl sağlığını korumaya çalışıyoruz. Çünkü yıllardır bu ülkede biz burayı küçük Amerika yapacağız diyen Amerika'nın işbirlikçileri büyük sermayeye para aktarmak dışında tek dertleri o koltuklarını korumak olan sözde bu ülkenin yöneticileri. Daha dün, daha dün arkadaşlar, daha dün evlatlarımız okulda ölümle burun buruna geldiklerinde utanmazca çıkıp açıklama yaptılar. Dediler ki münferit bir vaka. Oysa daha birkaç ay önce İstanbul'da bir öğretmen arkadaşımızın aynı biçimde katledildiğini biliyoruz.

Değerli arkadaşlar, biz çeşitli zamanlarda öğretmen arkadaşlarımızla beraber özlük hakları için mücadele ettik. Daha insanca yaşayacakları bir maaş için mücadele ettik. Hakları için mücadele ettik. Ve açık konuşalım. Öğretmen arkadaşlarımız bizi hep uyardılar. Biz sadece kendi özlük hakkımız için değil, sadece biraz daha fazla maaş almak için değil, aynı zamanda bu memleketin geleceği için mücadele ediyoruz dediler. Bugün neye isyan ediyoruz biliyor musunuz? Ülkemizin geleceği yok ediliyor. Çocuklarımız, gençlerimiz yok ediliyor. Ona isyan ediyoruz.

Arkadaşlar bakın. Aylardır belki yıllardır Yusuf Tekin'e karşı sesimizi yükseltiyoruz. Öğretmenler haklarını alsın diye sesimizi yükseltiyoruz. Okulları tarikat yuvasına çevirmesinler. Çocuklarımızı tarikat karanlığına teslim edemesinler diye sesimizi yükseltiyoruz. Evlatlarımız, adına Mesem denilen sömürü cehennemlerinde hayatlarını kaybetmesin, çocuklarımız yaşasın diye Yusuf Tekin'le mücadele ediyoruz. Ve bu iktidar, bu tarikatların, cemaatlerin, patronların, emperyalistlerin, para babaların iktidarı, sözcüler hep birazdan bize küfürler ediyorlar. Neden Yusuf Tekinle uğraşıyorsunuz diye. İşte bu yüzden Yusuf Tekin'le uğraşıyoruz:

ÇOCUKLARIMIZ YAŞAYABİLSİN DİYE YUSUF TEKİN'İN DERHAL İSTİFA ETMESİ GEREKİYOR.

Parti Sözcümüz Tıp İstanbul Milletvekili Sera Kadıgil'in 22 Nisan'da Meclis Genel Kurulu'nda Yaptığı Konuşma:

Yine ciğerimiz yandı. Daha 14'ünde bir çocuk polis babasının silahını kuşandı. Polis poligonunda aldığı ateş talimiyle donandı. Sonra da gidip başka çocukları ve öğrencilerini korumaya çalışan kahraman bir öğretmen katletti. Hayatını kaybeden tüm evlatlarımıza ve Ayla öğretmenimizi bir kere daha saygıyla anıyor, acılı ailelerine dayanma gücü ve sabır diliyorum.

Peki böyle olaylar yaşanmasın diye milletin meclisi ne yaptı? Ülkeyi sarsan her olayda yaptığını yaptı ve yine hiçbir işe yaramayacak 500. komisyonu dün kurdu. Hayırlı olsun. Çünkü bir yandan yitirdiğimiz evlatlarımıza yanarken bir yandan ülkece cevap aradığımız soru şu. Neden? Neden biz böyle büyük bir acı yaşadık? Saldırgan zaten deliydi. Hayır otistikti, hayır geydi diye devam eden iktidar güdümlü tartışmalar. Anası öğretmen, babası polis müdürü Türk bir çocuktan bu sefer katil. Haliyle terörist ilan edilemedi. Çete mensubu da değildi. O yüzden öfke derhal başka dezavantajlı gruplara yöneltilmeliydi. Her şeye yetkili olan ama hiçbir şeyden sorumlu olmayan saray, halkın öfkesinden kaçmak için kaynaştırma öğrencilerini bile hedefe oturtabilen bir kötülük sergiledi.

Sanki bu ülkelerde çocukların çocukluklarını yaşayabiliyormuş gibi, sanki daha bir hafta önce Siverek'te başka bir okula saldırı olmamış gibi, bir ay önce Fatmanur öğretmen okulunda katledilmemiş, sanki sadece Mesemler'de 18 çocuk öldürülmemiş gibi ne eğitimde ne istihdamda olabilen milyonlarca gencin hayatını çalmamış gibi tartışmak işinize geliyor çünkü. Maraş'ta

münferit bir olay oldu. Çünkü çocuk anormaldi. Dizilerden etkilendi. O halde suçu ne suçu var? Özetle savunmanız bu. Oysa hem kurban hem katil haline gelen bunca çocuğun her birinden tek ve bizzat iktidar olarak siz sorumlusunuz.

Bakın 24 yıl boyunca tek başına yönettiğiniz bu ülkede sadece geçen sene neredeyse 500.000 çocuk hakkında savcılıklar soruşturma başlattı. 500.000 çocuktan bahsediyorum. 1200'deki cinayete yargılanıyor arkadaşlar. Yani yönettiğiniz ülkede bir senede geçtim gaspı, hırsızlığı, tecavüzü, yağmayı, bunların hepsini geçtim. 1200 çocuk ya. Ayda 100 çocuk, günde 3 çocuk katil oluyor bu ülkede. Sadece 10 yılda katil olan çocukların sayısı sayenizde iki katına çıktı. Ben demiyorum bunu. Adalet Bakanlığınız diyor. Hadi bakın bakalım yeni komisyonunuzda bu 500.000 çocuğun 500'ü de mi anormaldi? 500.000i de mi dizilerden etkilendi? Nasıl bu hale geliyor milyonlarca çocuk bu ülkelerde? Suçlu kim?

3 kuruş paraya günde en az 10 saat çalışan ama yine de hiçbir şeye güç yettirmeyen ana babaları mı? Bir sabuna muhtaç bıraktığınız okullar mı? Yoksa mesleki itibarını yerde bir ettiğiniz öğretmenler mi? Her geçen gün biraz daha zıvanadan çıkan diziler ya da tıslayan yandaşların yargı dağıtmaya kalktığı o rezil sabah programları mı? Vurdulu kırdılı oyunlar mı? Hangisi suçlu?

Bu ülkede sadece bir yılda yarım milyon çocuk suça karışıyorsa ve 25 yıldır ülkeyi yönetenlerden başka her köşede harıl harıl suçlu aranıyorsa, çok açık ve net bir soru soruyorum ben bu kürsüden: BU ÜLKELERDE DEVLET NEDEN VAR? Çocuklar bu ülkenin geleceği ise ve biz bu çocukların bakımını, yetiştirilmesini sadece analarının sırtına atıp kaçacaksak bu devlet, bu meclis neden var arkadaşlar? Bir soru daha soralım hadi: Diyelim suçlu oyunlar, diziler, sosyal medyalar. Bu çocuklardan etkilenip çete, katil oluyorlar. Peki niye bu çocuklar neden doktor dizisini izleyip doktor olmaya özenmiyor mesela? Niye avukat dizisini izleyip avukat olmaya özenmiyorlar mı? Çünkü onlara başka bir gelecek bırakmadığınızı çok iyi biliyor bu çocuklar. Çünkü artık bu ülkede okuyup kendini kurtarma yok. Çünkü yarattığınız bu karanlıkta kendini kurtarmanın yolu okuldan değil ya çalmaktan ya da birilerini vurmaktan geçiyor. Çünkü devlet çocuklara iyi bir gelecek sağlamak için değil, o çocukların geleceğini çalmak için çalışıyor. Çünkü devlet bu ülkede devlet halka çalışmıyor.

Faaliyetler ve Açıklamalar:

2 NİSAN OTİZM FARKINDALIK GÜNÜ

Ya Sorumluluğun Parçası Olacağız, Ya Eşitsizliğin Ortağı!

Bir Gün Değil, Her Gün Mücadele!

2 Nisan'da "farkındayız" demek kolay. Zor olan, yılın geri kalan 364 günü sorumluluk almaktır. Bu ülkede otizimli bireyler için gerçek değişim yaratma iradesi göstermeyen herkesin "farkındalık" söylemi, boş bir sözden ibarettir.

Açık konuşuyoruz: Otizimli bireyler bu ülkede sistemli bir biçimde yalnız bırakılıyor. Eğitimde, istihdamda, kamusal yaşamda yok sayılıyor; hakları kağıt üzerinde bırakılıyor. Saray rejiminin bir yandan komisyonlar kurup diğer yandan en temel hakları gasp etmeye devam ederken "farkındayız" demesi; yalan masalarında yazılmış bir masaldan başka bir şey değildir. Bu masalın karşısında gerçek olan tek şey, yılın 364 günü yok sayılan hayatlar ve taşınmak zorunda bırakılan ağır bir sorumluluktur.

Bu yıl 2 Nisan'a yalnızca ülke içindeki eşitsizliklerle değil, aynı zamanda Ortadoğu'da süren kanlı emperyalist saldırıların gölgesinde giriyoruz. Savaşın yarattığı yıkım yalnızca şehirleri değil, bedenleri ve hayatları da parçalamakta. Savaşlar bir yandan sakat bedenler üretirken, diğer yandan her türden engelli ve nöroçeşitli bireyi en sert biçimde vuruyor. Sağlık hizmetlerine erişimin çökmesi, bakım ağlarının dağılması, zorunlu göç ve yoksulluk; engelli bireyler için yaşamı daha da ağırlaştırıyor. Bu gerçek, engellilik meselesinin yalnızca sosyal değil, aynı zamanda savaş, yoksulluk ve emperyalizmle doğrudan bağlantılı politik bir mesele olduğunu açıkça göstermekte.

Her yıl tekrarlanan etkinlikler, paylaşılan mesajlar ve gösterilen sözde hassasiyet; gerçeği değiştirmiyor. Bu düzen, farkındalık üretmiyor; sorumsuzluğu normalleştiriyor. Ve herkesin yüzleşmesi gereken bir gerçek var: Bu yükü gerçek anlamıyla büyük ölçüde taşıyan ailelerdir ve bilhassa kadınlar, annelerdir. Devletin yapmadığını yapmak zorunda bırakılan, sistemin açığını kapatan, görünmeyen emeğiyle ayakta duran kadınlar, anneler... Bu tablo bir eksiklik değil, açık bir sosyal devlet çöküşüdür.

Buradan bir çağrı yapıyoruz: Bu ülkede yaşayan herkes ya bu sorumluluğun parçası olacak ya da bu eşitsizliğin ortağı olmaya devam edecektir. Farkındalık bir gün değil, bir yaşam biçimidir. Haklar ertelenemez, görmezden gelinemez, sembolik günlere hapsedilemez.

Artık söz değil, sorumluluk zamanı.

Artık vitrin değil, eşit yaşam zamanı.

Artık bir gün değil, her gün mücadele zamanı.

Aksi halde 2 Nisan; farkındalık günü değil, toplumsal vicdanı susturmak için anlatılan bir masal olarak kalacaktır.

Türkiye İşçi Partisi Engelli Hakları Komisyonu

23 NİSAN EĞİTİM HAKKI MANİFESTOSU

Bu yıl 23 Nisan'ı, okulların şiddet sarmalına terk edildiği, uyuşturucu yaşının neredeyse ilkokul seviyelerine indiği, çocukların suça sürüklendiği ve "MESEM" adı altında emeklerinin sömürüldüğü derin bir toplumsal ve ekonomik çöküşün utancıyla karşılıyoruz.

İktidarın Eski Türkiye diye küçümsediği yıllarda 23 Nisan, dünyanın dört bir yanından çocukları ülkemize çekiyordu. Farklı renklerde bayraklar, farklı dillerde şarkılar, aynı masada buluşan çocuklar. Tüm Türkiye ekrana, meydanlara, okullara koşardı. Tüm toplumu birleştiren, çocukları dünyaya açan, çocukluğu özel sayan ortak bir değerdi. Bugünün yetişkinleri 23 Nisan'ı yalnızca bir bayram olarak değil, laikliğin, evrensel kardeşliğin ve çocukluğa duyulan saygının somut bir temsili olarak kabul ettik. Anayasaya bağlı, bilimle barışık bir devletin çocuklara verdiği sözdü.

Devletin halkına verdiği tüm sözler, tüm değerler gibi tüm dünya çocuklarının güven içerisinde kardeşçe yaşaması sözü de saray rejimi tarafından bozulmuştur.

Bu tablo, "dindar ve kindar nesiller" yetiştirme sevdasıyla yola çıkan, liyakatsiz kadroları okullarımıza, devletin tüm kademelerine dolduran, hukuksuzluğu devlet politikası haline getiren ve hiçbir hatasının bedelini ödemeyen cezasızlık kültürünün doğrudan sonucudur.

Okullar Yangın Yerine Döndü

Okul bahçelerinde, sınıflarda tanık olduğumuz zorbalıkların ardından bugün okul koridorlarında silahlar patlamaktadır. Çocuklar umutlarının çalındığı eğitim sisteminden kaçarak uyuşturucuyla, suçla, şiddetle tanışmaktadır.

İktidar ve medyası bu tabloyu bireysel çöküşlerle, "ahlaksız gençlikle", "bozulan ailelerle", "gelişimsel farklılıklarla" ve/veya "cinsel kimlikle" açıklamaya çalışsa da bilimsel kaynaklar başka bir şey söylemektedir.

Çocuklarda saldırganlığın ve antisosyal davranışın kökünde yaşadıkları travmalar olabileceği gibi ekonomik yoksunluk da vardır, duygusal ihmal de, güvensiz çevre koşulları da vardır. Silahlı saldırılar ve artan akran zorbalığı, sokağa hakim olan hukuksuzluğun sınıflara yansımalarıdır.

Fail: Bir İktidar Portresi

Ekonomik çöküş bilinçli bir tercihtir.

Milyonlarca aile geçinemez hale gelmiştir. Ebeveynler gün doğumundan gün batımına çalıştıklarında çocuklarıyla güvenli bağ geliştirmeleri beklenemez. Yoksulluk, aile içi gerginliği artırmakta, stres, ihmal ve şiddeti beslemektedir. Uyuşturucu ve suç örgütleri tam da bu boşlukta çocuklara uzanmaktadır. Tüm kaynakların sahibi olan devletin bu neden sonuç ilişkilerini görmemesi mümkün değildir. Buna rağmen çocuk yoksulluğunu derinleştiren politikalarda ısrar etmek iktidarın tercihidir.

Bilimsel eğitimden uzaklaştırma kasıtlı bir yıkımdır.

Eleştirel düşünen, sorgulayan, özgür bireyler yetiştirmek yerine “dindar ve kindar nesiller” hedeflenmiştir. Müfredat bilimden koparılmış, sanat ve felsefe törpülenmiş, din eğitimi bilişsel gelişime uygun olmayan yaşlarda dayatılmıştır. Sorgulamayan çocuklar, otoriter şiddete daha kolay hedef olmaktadır.

Liyakatsizlik bir kaza değil, sistemdir.

Okullara, rehberlik servislerine, çocuk koruma kurumlarına niteliksiz, partizan atamalar yapılmaktadır. Yanlış yapan, eksik yapan, zarar veren yetkililer hesap vermemektedir. İktidar mensupları söyledikleri yanlışların, aldıkları hatalı kararların bedelini ödememekte, tersine o yanlışlıkta ısrar etmektedir. Çocuklar bu sahnelere tanık olduklarında aldıkları ders: “Kurallara uymak anlamsızdır ve güçlü olan her şeyi yapabilir” fikri olacaktır.

Türkiye İşçi Partisi olarak çocukların birer “proje”, “ucuz iş gücü” ya da “ideolojik laboratuvar” olarak görüldüğü bu karanlık düzene karşı, çocukların bugünü ve yarını için ayağa kalkıyoruz.

Çocuk hakları, sınıf mücadelesinden bağımsız değildir!

Güvenli yaşam, sağlıklı yemek, temiz su, eşit, parasız, bilimsel ve laik bir eğitim hakları birer lütuf değil, her çocuğun doğuştan kazandığı haklarıdır. Bu manifesto, çocukları sermayenin pençesinden ve karanlık zihniyetlerin kuşatmasından çekip alma sözümüzdür.

1. Okullarda Şiddet ve Güvenlik: Çözüm Polis Değil, Pedagojidir

Okul şiddetini azaltan şey empati, sosyal beceriler, güçlü aile bağları ve olumlu okul iklimidir.

Hukuksuzluk Kültürüne Son: Devlet yetkililerinin işlediği suçların bedelini ödemediği bir ülkede, şiddet kültürleşir. Bu adaletsizlik kökünden kazımak için mücadele edeceğiz.

Butik Mahalle Okulları: Güvenliğin sağlanamadığı 1000 kişilik dev binalar yerine, öğretmenin, velinin ve mahallede yaşayanların çocukları tanıdığı “Butik Mahalle Okulları” modeline geçilmelidir.

Sivil Güvenlik: Okul girişlerinde kolluk kuvveti, kamera ve metal dedektör değil, pedagojik formasyona ve çocuk hakları bilgisine sahip sivil güvenlik

personeli görev yapmalıdır. Çocuklar korkuyla değil, güvenle okula girme hakkına sahiptir.

Uyuşturucu ve Suçla Mücadele: Çocukları suça sürükleyen yoksulluk ve sahipsizliktir. Okulların uyuşturucu çetelerinden temizlenmesi için sivil denetim, sosyal hizmet uzmanları ve güçlü bir rehberlik ile erken müdahale sistemidir.

2. Eğitimde Liyakat ve Öğretmenin Saygınlığı

“Mülakat” sistemi gibi “Öğretmen Akademisi” gibi yandaş kadrolaşma amacıyla geliştirilen uygulamalar derhal sonlandırılmalıdır. Öğretmenler dört yıl eğitim fakültesinde eğitim aldıktan sonra mesleki yeterliliğe kavuşmaktadır.

Kadro ve Refah: Ücretli öğretmenlik köleliğine son verilmelidir. Tüm öğretmenler kadrolu ve insanca yaşayacakları bir refah ücretiyle istihdam edilmelidir.

Uzman Desteği: Okullarda rehber öğretmen ve psikolojik danışman sayısı uluslararası standartlara çıkarılmalı, her çocuk ihtiyaç duyduğu an uzman desteğine ücretsiz erişebilmelidir.

Özerk Denetim: Eğitim kurumları yandaş bürokratlarca değil, bağımsız, bilimsel kurumlarca denetlenmelidir.

3. Parasız, Kamusal ve Laik Eğitim

Çocukluk kavramını hedef alan, eğitimi dinselleştirerek çocukların bilişsel gelişimine zarar veren politikalara karşı duruyoruz.

Okul Öncesi Zorunlu ve Ücretsiz: Çocukların okul öncesi eğitim hakkı devlet güvencesine alınmalıdır. Din temelli değil, pedagojik ahlaki gelişim ve bilim temelli müfredat uygulanmalıdır.

Beslenme ve Temiz Su: Her okula kamusal bütçeden eşit kaynak ayrılmalıdır. Çocukların en temel hakkı olan temiz su ve sağlıklı yemek derhal, okul içinde ücretsiz karşılanmalıdır.

Kapsayıcı Müfredat: Çocukları tek tipleştiren sınav merkezli model yerine, sanat, spor ve felsefeyi merkeze alan, bireysel farklılıkları birer zenginlik olarak gören bir eğitim modeli inşa edilmelidir.

Eğitimde Laikliğe Dönüş: İktidarın vakıf, dernek ve cemaatlere devrettiği çocuk kurumları kamusal denetime alınmalı, ÇEDES başta olmak üzere tüm bu protokoller sonlandırılmalıdır.

4. Çocuk İşçiliğine ve Sömürüye Hayır

MESEM'ler meslek öğretme yeri değil, çocuk sömürü merkezleridir.

MESEMLer Kapansın: Çocukların iş cinayetlerinde can vermesine neden olan sömürü sistemi derhal sonlandırılmalıdır. Bilim temelli, çocukların güvenli

alanlarda öğrenim görmesini merkeze alan gerçek mesleki eğitim programları hayata geçirilmelidir.

Eğitim Süresi Kısaltılamaz: Zorunlu eğitim süresinin kısaltılmasına yönelik her türlü piyasacı girişim durdurulmalıdır.

5. Demokratik Okul Meclisleri ve Toplumsal Dayanışma

Okul sadece dört duvar değildir.

Karar Mekanizması Olarak Veliler ve Öğrenciler: Okul politikalarında öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin söz sahibi olduğu Okul Meclisleri kurulmalıdır. Aileler ve eğitimciler arasında çocukların yüksek faydasının temel alındığı güvene dayalı işbirliği geliştirilmelidir.

Eğitim Hakkı Ağları: Her mahallede öğretmenlerle, velilerle, öğrencilerle bir araya gelerek hak ihlallerine karşı Eğitim Hakkı Dayanışma Ağlarını yaygınlaştırılmalıdır.

Çağrı: Dayanışma Bir Zorunluluktur

Öğretmenler, veliler ve çocuklar birlikte mücadele etmek zorundadır. Okul meclisleri kurulmalı, eğitim hakkı ihlalleri kayıt altına alınmalı, sesini yükseltmeyenlerin sesi olunmalıdır.

23 Nisan'ın tekrar çocukların bayramı olmasını istiyoruz. Güvenle, kardeşçe, tüm çocukların eşit haklarla katılabildiği, sözünü söyleyebildiği, oyun oynayabildiği kutlama günleri için bugün çocukların geleceğini çalanlardan hesap soralım!

Çocuklarla birlikte yaşadığımız dünyada çocukların haklarını unutmamalıyım.

TİP Çocuk Hakları Komisyonu

Komisyon Açıklamaları:

Camide Çocuklara "İsrail'i Bekliyoruz" Yazılı Pankart Açtırılmasına İlişkin;

Çocuklar Savaşın Nesnesi Olamaz: Hamasete Hayır, İnsan Onuruna Evet

Sosyal medyada dolaşan görüntüler, 4-6 yaşlarındaki küçük çocukların yüzlerine savaş boya sürülerek ellerine pankartlar tutuşturulduğunu ve bu çocukların askeri bir çatışmaya davet aracı olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır. Bu görüntüler yalnızca bir provokasyon değil; çocuk haklarına, insan onuruna ve barış içinde yaşama hakkına karşı işlenmiş ağır bir suçtur.

Çocukların siyasi propagandanın nesnesi haline getirilmesini kabul edemeyiz. Hiçbir ideoloji, hiçbir milliyetçi ya da dinî gerekçe, bir çocuğu savaşa çağrının aracı kılmayı meşrulaştıramaz.

Yüzlerine boya sürülen o çocuklar ne yaptıkları davranışın anlamını ne de bir

tankın, bir füzenin ne yaptığını, savaşın bir insanın bedenine ve ruhuna ne ettiğini elbette bilmiyor. İran'da ABD ve İsrail füzelerinin yok ettiği okuldaki 157 kız çocuğunun bilmediği gibi. Çocukların bilmesi gereken şey oyun, güven, sevgi ve umut.

Bu görüntüleri hazırlayanlar ise tam olarak bunu, o bilgisizliği ve o masumiyeti, siyasi çıkarları için araçsallaştırmıştır. Bu bir cesaret gösterisi değil; bencilliktir.

Hamaset kokan milliyetçi söylemler düşmanlığı besler. Düşmanlık şiddeti doğurur. Şiddet ise en ağır bedeli her zaman en savunmasız olanlara, çocuklara ödetir. Çocukları silahların, tankların ve füzelerin karşısına sürerek yapılan savaş çağrısı, bu zincirin en utanç verici halkasıdır.

Çocukların yüksek yararı her türlü siyasi hesabın önünde tutulmalıdır. Yetişkinlerin, ailelerin ve politika yapıcılarının temel sorumluluğu çocukları korumaktır; onları kalkan olarak kullanmak değil.

Tüm uluslararası sözleşmeler, çocukların silahlı çatışmalardan korunmasını ve siyasi amaçlarla istismar edilmemesini açıkça düzenlemektedir. Bu görüntülerin failleri hakkında ilgili kurumların gerekli incelemeyi başlatmasını gerekmektedir.

Barış bir zayıflık değil, her insanın temel ihtiyaçlarından biridir. Çocukların geleceği güvenle büyüyebilecekleri bir dünyada yatmaktadır.

TİP Çocuk Hakları Komisyonu

On beş Yaş Altındaki Çocuklara Sosyal Medya Yasağı Getirilmesine İlişkin;

Türkiye İşçi Partisi, iktidarın 15 yaşından küçük çocukların sosyal medyaya erişimini tamamen yasaklama girişimini bir çözüm olarak değil, gerçek sorunun üzerini örten geçici bir önlem olarak değerlendirmektedir.

Sorun sosyal medyanın varlığı değil, denetimsiz sermaye güdümlü platformların kâr amacıyla çocukları hedef alan bağımlılık algoritmalarıdır. Yasaklama ne yazık ki bu yapıyı değiştirmeyecek; platform şirketlerini çocuk haklarını koruyacak hukuki sorumluluklardan kurtarıırken çocukların yasakları delmek için daha riskli davranışlar sergilemesine neden olacaktır. Sahte kimlikle hesap açmak, VPN kullanmak, denetimsiz platformlara geçmek gibi davranışlar, çocukların artık hiçbir yetişkin gözetimi olmaksızın, daha karanlık ve daha savunmasız bir dijital alanda hareket etmesi anlamına gelecektir. Yasakların gerekçesi çocukları korumak olarak açıklanırken, çocukların karşılaşacağı tehditleri arttıracaktır.

Çocukların yaşlarına uygun dijital gelişim hakkı tanınmalı, rehberlik sunularak dijital dünyaya kademeli katılım sağlanmalıdır. Yasak bu hakları yok saymaktadır. Güvenli ve gelişime uygun dijital okuryazarlık, çocuğa yalnızca teknik beceri değil; eleştirel düşünme zemini kazandırır. Okul ortamında

bilgiyi sorgulama, kaynağı değerlendirme, dezenformasyonu tanıma ve çevrimiçi ilişkilerde sınır koyma becerileri desteklenmelidir. Özellikle ergenlik döneminde kimlik gelişimi büyük ölçüde sosyal onay ve aidiyet ihtiyacıyla şekillendiğinden, bu ortamı güvenle yönetmek özgüven gelişimine katkı sağlar. Ekran süresini yönetme, bağımlılık yaratan içerikleri fark etme ve dijital ile fiziksel yaşam arasında denge kurma. Bu beceriler ancak deneyimle, yaşayarak kazanılmaktadır.

Gerek aile içerisinde, gerek okulda ve toplumsal ortamlarda, gerekçeleri açıklanmayan yasaklar çocukların bu yasakları delme girişimiyle sonuçlanır. Ergenlik döneminde beyin, otoriteyi sorgulama ve özerklik arayışı eğilimindedir. Bu, ödül sisteminin (dopamin) çok aktif olduğu bir dönemdir. Yasaklar bu biyolojik gerçekliği değiştirmez; yalnızca çatışma zeminini besler.

Sosyalist perspektiften asıl hedef, platformların bağımlılık yaratan algoritmalarını, veri sömürsünü ve çocuğa yönelik ticari tasarımlarını düzenleyecek güçlü kamusal denetim mekanizmalarının oluşturulmasıdır. Şirketlerin, sermayenin yasal yükümlülüklerden kaçırılmasına yönelik girişimler kabul edilemez.

Çocuklar ve gençler sadece istatistikler üzerinden değil, kendi deneyimleriyle, bilgi ve düşünceleriyle hazırlanacak olan politikaları şekillendirmesine fırsat sunulmalıdır.

Sonuç olarak bizler, “platformları” değil; çocukların haklarını, dijital okuryazarlığı ve gerçek hesap verebilirliği savunmak amacıyla yasağa karşı çıkıyoruz. Yasaklar, iktidarın sorunların kaynağını belirleyerek çocukların, gençlerin ve toplumun güvenliğini, haklarını korumak için değil, sorunları mümkünse görünmez kılmak için bulunduğu bir sözde çözümdür.

TİP Çocuk Hakları Komisyonu

Veteriner Kliniğine Torpil Atan Çocuklara İlişkin;

İstanbul’da bir veteriner kliniğine çocukların torpil atması olayı, sosyal medyada öfkeli tepkilere neden oldu. Hasta hayvanların tedavi gördüğü bir mekâna çocukların patlayıcı madde atması vicdansızlık olarak tanımlanmıştır. Elbette Çocuk Hakları savunucuları olarak çocukların vicdansızlık olarak tanımlanan davranışlar sergilemesini üzüntüyle karşılıyoruz. Ancak bu vicdansızlığı yalnızca bireysel bir çocukluk suçu olarak okumanın, asıl sorumluları görünmez kılacağına inanıyoruz.

Sormamız gereken soru; “çocukların kimi, kimleri örnek aldığıdır?”

TİP Çocuk Hakları Komisyonu olarak şunu açıkça ifade ediyoruz: Bir çocuğun hayvanlara karşı merhametli davranmayı öğrenmesi için önce devletin hayvan haklarına, yaşamına saygı göstermesi gerekir. Oysa bugün Türkiye’de durum

bunun tam tersidir. İktidarın çıkardığı ve kamuoyunda “katliam yasası” olarak bilinen düzenlemeyle sokak hayvanları toplatılmakta, barınaklarda ölüme terk edilmekte ya da doğrudan katledilmektedir. Çocuklar bu süreçte devletin, canlı ve savunmasız varlıkları sorun olarak tanımladığını ve öldürmeyi çözüm yöntemi olarak seçtiğini görmektedir.

Hayvanların hâlâ yalnızca eşya statüsünde ele alındığı bir hukuk sisteminde, hayvanlara işkence eden, onları öldüren yetişkinlerin çoğunlukla cezasız kaldığı bir ortamda çocuklara hangi ahlaki referansı sunuyoruz? Ceza almayan şiddet, model alınan davranışa dönüşmektedir.

Çocuklara vicdani değerleri öğretmek sadece aile içi bir terbiye meselesi değil, devletin eğitim, hukuk ve kültür politikalarıyla şekillendirdiği toplumsal bir süreçtir. Sadece çocuklara ve/veya ebeveynlere yönelik suçlayıcı açıklamalar yapmak ne yazık ki sorunun çözümü olmayacaktır. Asıl zor olan, sistemin bu yetersizliğini kabul etmek ve sistemi değiştirecek tedbirleri devletin sorumluluğu olarak talep etmektir.

Çocuk Hakları Komisyonu olarak talep ediyoruz:

Hayvanlara yönelik şiddet, mülke zarar verme değil, yaşam hakkı ihlali olarak yasal güvence altına alınmalıdır. Okul öncesinden itibaren canlılara saygıyı ve sorumluluğu içselleştiren, hak temelli bir ahlak eğitimi müfredatı oluşturulmalıdır. “Katliam yasası” derhal yürürlükten kaldırılmalı, sokakta yaşayan hayvanlara yönelik politikalar, ölüm değil yaşam ekseninde yeniden düzenlenmelidir. Hayvanlara şiddet uygulayan yetişkinlere etkin yaptırım uygulanmalıdır.

Hem olayın yaşandığı veteriner kliniği çalışanlarına hem de Mırmır’a ve o gün korku içinde kalan hasta yavruya geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz. Yaşanan bu olaya haklı olarak üzülen ve tepki gösteren tüm hayvan hakları savunucularını, çocukların hedef olarak gösterilmesi yerine çocuklarla hayvanların güven içerisinde ve bir arada yaşayacağı bir sistemi oluşturmak için birlikte mücadele etmeye çağırıyoruz.

TİP Çocuk Hakları Komisyonu

“Yusuf Tekin istifa” dediği için gözaltına alınan lise öğrencisi Eyüp’e ilişkin;

Ülkemizde iki günde iki okul katliamı yaşandı. Urfa Siverek’te ve Kahramanmaraş’ta, çocuklar çocukları öldürdü. Yıllardır yanlış eğitim politikalarıyla örülmüş bu tablo, iktidarın eğitim anlayışının kaçınılmaz bir sonucudur. Okullar güvensizdir, şiddet eğitimin tüm kademelerine yayılmıştır ve çocuklar eğitimden koparılmaktadır.

Bütün bunların baş sorumlusu, eğitimde liyakat sahibi olmayan, bilimsel pedagojinin yerini siyasi-dini bir müfredata bırakan Milli Eğitim Bakanı Yusuf

Tekin'dir. Ve devlet yönetiminde normalleştirdikleri onursuzlukla Yusuf Tekin koltuğunda oturmaya devam etmektedir.

Lise öğrencisi Eyüp, "2 günde 2 katliam, Yusuf Tekin İstifa" yazan pankart astığı gerekçesiyle gece evine yapılan baskınla gözaltına alınmış, kamu görevlisine hakaret suçlamasıyla adliyeye çıkarılmıştır. Eyüp 16 yaşında bir çocuktur. Devlet onu korumakla yükümlüdür.

Katliamın gerçek sorumlusunun hesap vermediği, hesap soranların ise cezalandırıldığı bir sistemde çocukların adalet duygusunun gelişmesini beklemek gerçekçi değildir. İktidar, yargı eliyle bir korku iklimi yaratmakta; okullarda ölmek istemediklerini, sorumluların istifa etmesi gerektiğini söyleyen gençleri susturmaya çalışmaktadır. Yargı paketleriyle güçlendirilen bu baskı mekanizması, saray rejiminin liyakatsizliğine ve yarattığı yıkıma karşı ses çıkaran herkesi hedef almaktadır.

Devlet, koruması gereken çocukları bizzat hedef gösteriyorsa, bu bir güvenlik sorunu değil, siyasi bir tercihtir.

Yusuf Tekin derhal istifa etmelidir. Gözaltındaki lise öğrencisi Eyüp serbest bırakılmalıdır. Okullardaki şiddetin gerçek nedenleri, güvencesiz eğitim ortamları, bilim karşıtı müfredat, çocukların ihtiyaçlarını görmezden gelen politikalar, kamuoyunun önünde tartışılmalıdır.

Çocukları susturmak, sorunları ortadan kaldırmaz.

TİP Çocuk Hakları Komisyonu

Komisyon Faaliyetleri:

Çocuklar Neden Suça Sürüklenir Paneli:

Komisyon üyemiz Özlem Varlı ve Kadıköy İlçe Örgütümüzden Seda Yegane Kozzy Kültür Merkezinde düzenlenen Çocuklar Neden Suça sürükleniyor paneline katıldı. Adalet sistemindeki çocuklara ilişkin verilerin ve Dünyada uygulanan ceza ve cezasızlık örneklerinin paylaşıldığı panelin özeti komisyonda paylaşıldı.

Şişli İlçe Çalıştay Hazırlık Toplantısı:

Çocuk hakları komisyonu olarak Eğitim Hakkı Dayanışma ve Mücadele Ağı'nın kurulma amacını, çalışma alanları hakkında bilgi paylaşımı için Şişli İlçe Örgütümüzün çalıştay hazırlık toplantısına katıldık. Şişli ilçesine özel çocukların eğitim alanında hangi hak ihlallerine maruz kaldığı, ailelerin nelere ihtiyaç duyduğu değerlendirildi. Hem partimizin üyeleri arasından eğitim hakkı alanında destek olmak isteyen kişilerin belirlenmesi, hem de parti gönüllülerimize ulaşarak veli, öğretmen ve öğrencilerin birlikte hareket edebilmeleri için örgütlenmeleri için çalışmalar yapılması ele alındı.

BAYETAV raporu: Ücretsiz okul yemeği, çocukları kurşundan koruyacak en kapsayıcı kamusal çözüm

Dr. Bülent Şık'ın Bir Arada Yaşarız Eğitim ve Toplumsal Araştırmalar Vakfı bünyesinde hazırladığı “Kurşuna Karşı Bir Öğün” raporunun 13 Nisan'da “Atölye Bia”da düzenlenen basın toplantısına ve 18 Nisan'da düzenlenen “COP31'e Doğru: Çocuk Hakları, Toksik Maruziyet, Sıfır Kurşun ve Eğitim Adaleti” atölyesine katılım sağladık.

Çocuk Kimdir? Haklarını Kim Belirler?

Beşiktaş İlçe Örgütü ve Çocuk Hakları komisyonu olarak hem parti üyelerimizin hem de gönüllülerimizin katıldığı bir sunum gerçekleştirildi. Türkiye gündeminde çocuklarla ilişkili kavramlar ele alınarak kültürel kodlarımızın bu kavramlara yaklaşımımızı nasıl etkilediği tartışıldı.

Çocuk kimdir?
HAKLARINI KİM BELİRLER?

TÜRKİYE GÜNDEMİNDE ÇOCUKLARLA İLİŞKİLİ KAVRAMLAR NE HİSSETTİRİYOR?

12 NİSAN PAZAR

Konuşmacı: Tanyel Süzer
TİP Çocuk Hakları Komisyonu üyesi
Çocuk Gelişim Uzmanı ve Davranış Analisti

16.00
Vişnezade, Hacı Halit Bey Sok.
No:19, 34365 Beşiktaş/İstanbul

TİP Beşiktaş İlçe Örgütü

TİP

MART-NİSAN AYLARINDA YAZILI MEDYADA YER ALAN ÇOCUK HABERLERİ

09.03.2026 / <https://www.gazeteyenigun.com.tr/>

İzmir’de ‘çifte standart’: Dini eğitime serbest, kamu kreşlerine kilit!

İzmir Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı kreş ve anaokulları için gönderilen kapatma tebligatları ile kamusal kreş ve anaokulları hedef alınırken dini bağlantılı yapıların eğitim faaliyetleri görmezden geliniyor. Sivil toplum, iktidarın kamusal alanı daraltarak yerini din temelli kurumlara açtığını vurguluyor.

13.03.2026 / <https://bianet.org/>

İmam hatipte skandal: Öğretmenden kız öğrenciye istismar

Kocaeli’nin Gölcük ilçesinde bir kız öğrencisine cinsel istismarda bulunduğu suçlamasıyla yargılanan kadın öğretmen hakkında savcı mütalaasını açıkladı. Cumhuriyet savcısı, sanığın “zincirleme şekilde çocuğun cinsel istismarı” ve “cinsel taciz” suçlarından toplamda 21 yıla kadar hapisle cezalandırılmasını talep etti.

31.03.2026 / <https://www.evrensel.net/> Nisa Sude Demirel

MESEM’li çocuklar anketinden çıkan gerçek: 12 saat çalışma, yaygın iş kazaları

Saray iktidarının patronlara bedava çocuk işçi sunmak için kurduğu mesleki eğitim merkezleri (MESEM) cehenneminde yarım milyonu aşkın çocuk çalıştırılmaya devam ediyor. Diyalektik Araştırmalar Enstitüsü MESEM Çalışma Grubunun, MESEM’li Gençler Haberleşme ve Dayanışma Ağı’yla birlikte yaptığı ankette, ‘meslek edinme’ vaadiyle kurulan sistemle yaratılan kölelik sistemini ortaya koyuyor.

03.03.2026 / <https://www.yenicaggazetesi.com/>

Tarikat yurdundaki skandalda kamu görevlileri yargılanmayacak

Antalya'nın Alanya ilçesindeki Süleymancılara ait Sugözü Ortaokul Erkek Öğrenci Yurdu'nda 10 oğlan çocuğunun eğitimci G.R.U. tarafından istismar edilmesine ilişkin kamu görevlileri hakkında açılan soruşturmada, "kovuşturmaya yer yok" kararı verildi. Kararda, özel yurtları denetlemekle yükümlü olan Alanya Milli Eğitim Müdürlüğü ve Milli Eğitim Bakanlığı kamu personellerinin bulunduğu İlçe Özel Öğrenci Yurtları Denetim Komisyonu üyesi 4 kamu görevlisinin "ihmal suretiyle görevi kötüye kullanmadığı" belirtildi.

04.04.2026 / <https://www.evrensel.net/>

Batman'da elektrik akımına kapılan 12 yaşındaki çocuk hayatını kaybetti

Batman'ın Oymataş köyünde 12 yaşındaki Miran Tutar, hayvanları sağlamak için gittiği ahırda elektrik akımına kapılarak ağır yaralandı. İluh Devlet Hastanesi'ne kaldırılan Tutar, tüm müdahalelere rağmen yaşamını yitirdi.

06.04.2026 / <https://bianet.org/>

3 ayda çocuğa yönelik 48 cinsel istismar vakası

Saha Araştırmaları Merkezi'nin (SAMER) 1 Ocak-31 Mart 2026 dönemini kapsayan "Çocuk Çetelesi" raporu, yılın ilk üç ayında çocuklara yönelik şiddetin okuldan sokağa, aileden kurumsal alanlara kadar geniş bir alana yayıldığını gösterdi. Rapora göre üç ayda toplam 203 vaka basına yansıdı. En yüksek oranı şüpheli ölümler oluştururken, ikinci sırada cinsel istismar yer aldı.

15.04.2026 / <https://siyasihaber10.org>

MESEM Kapsamında dehşet: 15 yaşındaki çocuğa 9 ay boyunca t*c*v*z

Balıkesir Edremit'te, MEB'in MESEM programı çerçevesinde bir fırına stajyer olarak gönderilen 15 yaşındaki çocuk, iş yeri sahibi İsmail Çelik'in sistemli t*c*v*z*ne maruz kaldı. Fail hakkında yakalama kararı olmasına rağmen aylardır elini kolunu sallayarak dolaşması ve aileye ölüm tehditleri savurması "Bu adamı kim koruyor?" sorusunu gündeme getirdi.

18.04.2026 / <https://www.evrensel.net/>

17 yaşındaki stajyer, 25 metreden düşerek *Id*

Malatya'nın Yeşilyurt ilçesinde bir inşaatta staj gören 17 yaşındaki Engin Tuncay, inşaatın yan tarafında yerde hareketsiz halde bulundu. Özel bir araçla hastaneye kaldırılan Tuncay, yapılan müdahalelere rağmen kurtarılamadı. Güvenlik kamerasına yansıyan görüntüye göre Tuncay yaklaşık 25 metreden düştü.

22.04.2026 / <https://t24.com.tr/>

TBMM komisyonunda “suça sürüklenen çocuklar” için aileye yaptırım önerisi

Sakarya Cumhuriyet Başsavcısı Hasan Uğurlu, “suça sürüklenen çocuklar” için verilen koruyucu ve destekleyici kararların çoğu zaman uygulamada etkisiz kaldığını söyledi. Meclis komisyonunda konuşan Uğurlu, mahkeme çağrılarına uymayan aileler için yaptırım seçeneğinin gündeme alınması gerektiğini belirtti.

Türkiye gündeminde çocuk hakları ihlallerine dair haberlerin her geçen gün artmaktadır. Güncel raporlar çocuklara yönelik şiddetin tırmandığını, mahkeme kararları ise istismar faillerinin cezasız bırakıldığını açıkça göstermektedir. Özellikle çocukların fail olduğu olaylar dezavantajlılaştırılmış çocukları nefret öznesine dönüştürmektedir. Sistemsel sorunların tüm yükünün çocuklara yüklenmesine sessiz kalmamız mümkün değildir.

Uluslararası sözleşmeler uyarınca devlet, çocukları sadece korunması gereken bireyler olarak değil, aynı zamanda temel haklara sahip birer “hak öznesi” olarak tanımayı ve korumayı taahhüt etmektedir. Buna rağmen iktidar, yeni yargı paketinde çocukları suça sürükleyen nedenleri ortadan kaldıracak önleyici tedbirleri almak yerine, ailelere yönelik cezai yaptırımlara ve çocukların ceza sorumluluk yaşını düşürmeye odaklanmaktadır. Çocuk haklarıyla bağdaşmayan bu yaklaşımın kesinlikle reddedilmesi gerektiğini savunuyoruz.

Çocuk Hakları Komisyonu

VELİLERE SORDUK

1) Adınız Soyadınız - Yaşadığınız Şehir?

Bilsev Ilgaz / İstanbul

Hıdır Gürbüz / İstanbul

Hüseyin Aysel / Çanakkale

Ümit Cingöz / İstanbul

Sibel Kocabıyık / İstanbul

Sinem Varlı / İstanbul

Tolga Ergene / İstanbul

Yağmur Saban / İstanbul

2) Kaç çocuğunuz var? Yaşları kaç?

Bilsev Ilgaz: 1-9 yaş

Hıdır Gürbüz: 1-10 yaş

Hüseyin Aysel: 2- 23, 13 yaşlar

Ümit Cingöz: 1- x

Sibel Kocabıyık: 1-8 yaş

Sinem Varlı: 1-14 yaş

Tolga Ergene: 1-8 yaş

Yağmur Saban: 1-8 yaş

3) Çocuğunuza, yabancılarla veya tanıdığı kişilerle olan iletişimde “hayır” demesi gereken durumları nasıl anlatıyorsunuz?

Bilsev Ilgaz: İçindeki ses sana söylenenin yanlış olduğunu söylüyorsa o çok büyük ihtimal yanlıştır. Buna hayır demelisin. Anne ve babadan bir şeyler saklamayı isteyen bir büyük olamaz. Yaşlılarından olursa onlarda sakıncalı bir şey yapıyor olabilir. Kesin bize anlatmalısın diye anlatıyorum:)

Hıdır Gürbüz: Birebir eğitim ile / örnekler vererek.

Hüseyin Aysel: Kurdukları ilişkilerde sıradan olmayan her iletişim ve konuşmalara, kendilerini iyi hissetmedikleri takdirde, kendilerinin zorlandıkları ve karar vermede rahatsızlık hissettiklerinde hayır demeleri gerektiğini anlatırım.

Ümit Cingöz: Tanımadıklarından herhangi bir yiyecek içecek alma diye telkinler ve kitaplar.

Sibel Kocabıyık: Yabancılara temkinli yaklaşması gerektiğini ve tanıdığımız biri bile olsa insan ve çocuk hakları gereği sakıncalı durumlarda hayır demesini öğütlüyoruz.

Sinem Varlı: Kendini özgürce ifade edebilmesi için her zaman net ve sade şekilde konuşuyorum.

Tolga Ergene: Tanımadığı kişiler ile konuşmama kuralımız çok net ve her zaman uygulanır.

Yağmur Saban: Hiçbir duruma zorunlu olmadığı, 18 yaşına kadar çocuk olduğunu ve tüm sorumluluğunun bize ait olduğunu. Bu yüzden bu süre içinde tanıdık veya tanımadık herhangi birinden gelecek teklif veya öneriye hayır demesi gerektiğini. Ve her türlü konudan bizi haberdar etmesini anlatıyorum.

4) Çocuğunuzun arkadaş seçimleri veya dijital dünyadaki (internet, oyunlar) faaliyetleri için belirlediğiniz net kurallar var mı? Bu kurallar nelerdir?

Bilsev Ilgaz: Çevrimiçi hiç oyun oynamıyor. Bilgisayardan ayda bir defa kısa süreli oyun oynuyor. Bu kendi tercihi. Arkadaş seçimi için bir kuralım yok. Zaten okul ve kurs gibi ortamlarda benim de bildiğim kişilerle arkadaş.

Hıdır Gürbüz: Var / dijital dünya ebeveyn / vasi hesap sistemi ile (iOS) kontrol ve takip ediliyor. Tüm izinler ve engellemeler planlı şekilde uygulanıyor.

Hüseyin Aysel: Arkadaş seçiminde bir kuralım yok pek, internet faaliyetlerinde ise diğer yaşamsal aktivitelerini aksattığı zamanlarda uyarıyorum. Geç yatma, kişisel bakımını ihmal, derslerini ihmal gibi.

Ümit Cingöz: Yaşı küçük.

Sibel Kocabıyık: Kurallarımız var. Sınırlı ekran süresi var. Bazen ipin ucu kaçsa

da genelde kontrol ediyoruz. Hafta içi ekran kullanımına izin vermiyoruz genelde.

Sinem Varlı: Aslında kural koymadım. Kızım zaten belli oyunları oynuyor ve telefonunda bir uygulama var ve yetkisiz indirme yapamıyor.

Tolga Ergene: Online oyun oynaması henüz yasak ama gerçek dünyada arkadaş seçerken daha çok davranış olarak kendine benzeyen kişileri arkadaş olarak seçtiğinden net kurallar koymadık.

Yağmur Saban: Saat sınırlamaları ve sürekli yarış/kötü yorum yapan kişilerin arkadaşlık kurmak için doğru olmadığını anlatmaya çalışıyorum.

5) Çocuğunuzun gün içinde yaşadığı duygusal bir zorluğu veya okulda başına gelen bir olayı sizinle paylaşma sıklığı nedir? Bu paylaşım için nasıl kolaylaştırıcılık yapıyorsunuz?

Bilsev Ilgaz: Kendiliğinden çok az paylaşıyor. Kolaylaştırıcı olarak gece uykuya geçmeden karnı tok, rahatlamışken açık uçlu sorular soruyorum. Benimle her şeyi paylaşabileceğini hatırlatıyorum.

Hıdır Gürbüz: Her gün yaşadıklarını bize rahatlıkla anlatabiliyor aile olarak kendisini her akşam karşımıza alarak dinliyoruz.

Hüseyin Aysel: Annesiyle daha sık ama benimle de okul çıkışı denk gelirse günün sıcak dedikodularını paylaşıyor.

Ümit Cingöz: Kreşte ne oldu, anlatmak istediğin komik durum var mı?

Sibel Kocabıyık: Bazen paylaşa da gününün nasıl geçtiğini mutlaka soruyoruz. Bir sorun yaşadığında çok üzerine gitmeyerek onu anladığımızı söyleyerek ve hissettirerek duygusunu yaşamasına izin veriyoruz. Duygularını regüle etmesi için alan tanıyoruz.

Sinem Varlı: Çok anlattığı söylenemez ama hal ve hareketlerinden anlayıp biraz dolaylı sorularla öğrenmeye çalışıyorum.

Tolga Ergene: Her gün okul dönüşünde gün içinde neler yaşadığını mutlaka sorarım. Yaşadığı bir sıkıntı var ise mutlaka anlatır.

Yağmur Saban: Genelde gün sonu, uyumadan önce bahsediyor.

6) Çocuğunuz sizin koyduğunuz sınırlara uymadığı durumlarda tepkiniz genellikle nasıl olur?

Bilsev Ilgaz: Konuya göre değişiyor. Hayatını kökten etkileyecek bir şey değilse hata yapmasına izin veriyorum ve sonuçlarına katlanmasını söylüyorum. Önemli bir konuya sınır ihlalinin şekline göre ya sakın sakın tekrar tekrar

anlatıyorum ya da kızıp sonra anlatıyorum.

Hıdır Gürbüz: Olası riskleri ve başına gelebilecekleri yaş yaşına uygun şekilde anlatıyoruz koyduğumuz yasakların takip sistemlerindeki olası açıkları düzeltiyoruz.

Hüseyin Aysel: O anki öznel durumuma bağlı olmakla birlikte tepki vermiyorum. Yazılı olarak bir konu paylaşırsak ölçülü ve zaman tanıyarak doğru tavrı görmesini sağlamaya çalışıyoruz.

Ümit Cingöz: İzin vermezsem gidip uyuyor:))

Sibel Kocabıyık: Uyarırım. Sınır koymaya çalışırım.

Sinem Varlı: Konuşmaya, anlaşmaya çalışıyorum. Ergenlik sebebiyle biraz bende ona uyum sağlamaya çalışıyorum.

Tolga Ergene: Sınırların kendi iyiliği için olduğunu nedenleri ve olası sonuçlarını da açıklayarak anlatıyorum.

Yağmur Saban: Onun da benim de yapmak zorunda olduğumuz işler var, ona karşı sorumluluklarım gibi onunda kendi sorumlulukları olduğunu her fırsatta hatırlatıyorum. Yerine getirmezse ek süre vererek veya yapmasını hatırlatarak yapmasını bekliyorum.

MÜLTECİ ÇOCUKLAR: ÇOKLU KIRILGANLIKLARIN GÖLGESİNDE İHMAL-İSTİSMAR RİSKLERİNİN GÖRÜNMEZLİĞİ

Av. Dr. C. K.

1. Göç ve Mültecilik

Göç, insanlık tarihi boyunca varlığını sürdüren; savaşlar, doğal afetler, çatışmalar, ekonomik güçlükler ve iklim koşulları gibi çeşitli nedenlerle ortaya çıkan bir olgudur. Göç hareketleri; zorunlu ya da zorunlu olmayan sebeplere dayanmaktadır. Kişi; ikamet ya da menşe ülkesinde yaşadığı sosyal, politik veya ekonomik hadiseler ötürü yaşadığı insan hakkı ihlalleri veya ülkeler arası çatışmalardan kaynaklanan güvensizlik ortamından uzaklaşmak üzere daha güvenli bir ülkeye sığınıyor ise burada zorunlu bir göç hareketi olduğu kabul edilir.¹ Bu zorunluluk, göçmenlik ile sığınmacı veya mülteci olma kavramlarını da birbirinden ayıran hassas kriterlerden en önemlisidir.

Türkiye, jeopolitik konumu itibarıyla tarihsel olarak göç hareketlerinin kesişim noktasında yer almakta; bu durum ülkeyi hem transit hem de sığınma ülkesi haline getirmektedir. Özellikle Suriye ve Afganistan'da yaşanan çatışmalar ve güvensizlik ortamı, temel hak ve özgürlükleri tehdit altında olan birçok kişinin güvenli bir yaşam arayışıyla Türkiye'ye yönelmesine neden olmuştur. Bu süreçte, ulusal ve uluslararası hukuki çerçeveler doğrultusunda geçici koruma ve uluslararası koruma statüleri düzenlenmiş; böylece Türkiye, koruma ihtiyacı bulunan bireyler için hukuki ve idari mekanizmalar oluşturmaya çalışmıştır. Göç olgusu da bu bağlamda yalnızca bir nüfus hareketi olarak değil, aynı zamanda hak temelli bir koruma meselesi olarak toplumsal ve hukuki gündemde yerini almıştır.

Ancak tüm bu hukuki düzenlemelere rağmen, Suriye krizinin 15. yılında Suriyeli mültecilerin ve kadına yönelik ciddi insan hakkı ihlallerinin yaşandığı Afganistan'dan zorunlu olarak göç etmiş Afganistanlı mültecilerin temel haklara erişiminde önemli güçlükler devam etmektedir. Başta yasal kayda

erişim ve statüye bağlı hukuki ve idari sorunlar olmak üzere; dil bariyeri, artan mülteci karşıtlığı, ekonomik kırılganlıklar ve güvensiz yaşam koşulları, mülteciler açısından ciddi koruma risklerini tetiklemektedir. Nitekim Regional Refugee and Resilience Plan (3RP) Türkiye Ülke Bölümü 2023-2025 2024 güncellemesi ve izleme raporları², Türkiye’de yaşayan mültecilerin hizmetlere erişimde çok boyutlu engellerle karşılaştığını ve özellikle kırılgan gruplar açısından koruma ihtiyaçlarının devam ettiğini ortaya koymaktadır. Dil bariyeri, göçmen karşıtlığı, yasal kayıt prosedürlerindeki zorluklar; bireylerin temel haklara erişmek konusunda daha kırılgan bir konumda kalmasına sebep olmaktadır. Bu doğrultuda mültecilik meselesinin beraberinde getirdiği koruma risklerini görünür kılmak, her geçen gün de zorlaşmaktadır.

2. Mülteci Çocuk Olmak ve Kesişimsel Kırılganlığın Getirdiği Riskler

Mülteci meselesi, gerek Avrupa ülkelerinde gerekse Türkiye’de çoğu zaman sınır yönetimi ve geri gönderme politikaları çerçevesinde ele alınmakta; bu durum konunun ağırlıklı olarak siyasi bir mesele olarak değerlendirilmesine yol açmaktadır. Bu yaklaşım içerisinde, mültecilerin bireysel deneyimleri ve farklılaşan ihtiyaçları arka planda kalabilmektedir. Özellikle mülteci kadın ve mülteci çocuk olmanın beraberinde getirdiği çoklu kırılganlıklar ise çoğu zaman yeterince görünür hale gelmemektedir.

Birleşmiş Milletler (BM) Çocuk Hakları Sözleşmesi çocuk kavramını, on sekiz yaşından küçük insan olarak tanımlamaktadır. 5395 Çocuk Koruma Kanunumuz ise erken yaşta ergin kılınmış olsa dahi on sekiz yaşını doldurmamış kimseyi çocuk olarak tanımlar. Ulusal ve uluslararası mevzuatlar, çocuk kavramını çocuğun üstün yararı ilkesiyle birlikte ele almaktadır. Bu kapsamda, çocukları ilgilendiren her tür faaliyette çocuğun yararını temel düşünce alan bu ilke dahilinde hareket etmek zorunludur. Nitekim BM Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 22. maddesi, mülteci statüsünü arayan veyahut mülteci olarak tanınan çocukların korunması ve desteklenmesini sağlamakla yükümlü olduğu, çocuğun korunmasının ve üstün yararının gözetilmesinin gerekli olduğuna işaret eder.

Ne yazık ki uygulamada, mülteci ve çocuk olmanın getirdiği kesişimsel kırılganlıklar sebebiyle çocuğun üstün yararı ilkesine rağmen, temel haklara erişimde en geride kalan gruplardan biri mülteci çocuklar olmuştur. Çeşitli uluslararası raporlar incelendiğinde, mülteci ve göçmen çocukların ekonomik ömürü, ihmal, şiddet, istismar ve ayrımcılığa maruz kalma riskinin daha yüksek olduğu görülmektedir.³

3. İhmal ve İstismar Durumlarının Tespitinde Zorluklar

UNICEF ve International Labour Organization (ILO) tarafından yapılan değerlendirmeler, kriz ve zorunlu göç koşullarının aileleri daha fazla yoksullaştırarak çocukları çalışma hayatına ittiğini, bu durumun çocukların eğitim, sağlık ve korunma haklarına erişimini ciddi şekilde sınırladığını ve çocuk

işçiliği ile bakım emeği sömürsünün giderek arttığını ortaya koymaktadır.⁴ Bahsi geçen tüm bu hususlar ise, ev içi şiddetin, çocuk ihmali ve çocuk istismarının görünür kılınmasını ve tespit edilmesini önleyen faktörlerdir.

Örneğin, yasal kayda erişemeyen ve bu nedenle eğitim ile sağlık hizmetlerinden yararlanamayan bir çocuk, çoğu zaman çocuk işçiliğine yönelmek zorunda kalmaktadır. Bu durumda çocuk, kayıt dışı ve denetimsiz çalışma ortamlarında, çeşitli risklere açık ve son derece savunmasız bir konumda yaşamını sürdürmektedir. Bunun yanında, mülteci karşıtlığı nedeniyle sosyal izolasyona maruz kalan bir aile içinde yaşayan bir çocuğun ihmal veya istismara uğraması halinde, bu durumun tespiti de büyük ölçüde güçleşmektedir. Çocuğun eğitim sisteminin dışında kalması, kamu hizmetleriyle temasının sınırlı olması ve çevresel destek mekanizmalarından yoksun olması, bu tür vakaların görünmez kalmasına neden olmaktadır.

Dil bariyeri de ihmal ve istismar vakalarının tespitini zorlaştıran önemli faktörlerden biridir. Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği fonlarında yaşanan daralma sonucunda hem sivil toplum kuruluşlarında hem de sosyal hizmet merkezleri gibi kritik kamu kurumlarında tercüman istihdamı ciddi ölçüde sınırlanmıştır. Yoğun olan iş yükü ve artan başvuru sayıları tercüman eksikliğiyle birleştiğinde, mülteci çocukların yaşadığı hak ihlallerinin tespitini ve bu ihlallere zamanında müdahale edilmesini daha da güçleştirmektedir. Bu durum, özellikle mülteci çocuklar açısından, yaşanan ihlallerin görünmez kalmasına yol açabilmektedir.

4. Tespit Sonrası Zorluklar

İhmal veya istismar vakalarının tespit edilmesi, mülteci çocuklar bakımından sürecin yalnızca ilk adımını oluşturmaktadır. Tespit sonrasında da çocukların korunması ve uygun destek mekanizmalarına erişimi ciddi güçlükler içerebilmektedir. Öncelikle, çocuğun ve ailesinin yasal statüsüne ilişkin belirsizlikler, idari süreçlerin uzaması ya da kayıt eksiklikleri, sosyal hizmet müdahalelerinin etkinliğini sınırlayabilmektedir.

Bunun yanında, ailelerin sınır dışı edilme korkusu, kamu kurumlarına duyulan güvensizlik veya sürecin hukuki sonuçlarına ilişkin endişeler, iş birliğini zorlaştırabilmektedir. Özellikle istismar vakalarında, çocuğun beyanının alınması, adli sürecin yürütülmesi ve gerekli koruma tedbirlerinin uygulanması aşamalarında dil bariyeri ve tercüman eksikliği gibi sorunlar süreci daha da karmaşık hale getirmektedir. Ayrıca, uygun barınma imkânlarının sınırlı olması, çocuk dostu hizmetlerin yetersizliği ve vaka yönetiminde kurumlar arası koordinasyon eksiklikleri, çocuğun yüksek yararına uygun müdahalelerin gecikmesine yol açabilmektedir. Bu durum, yalnızca mevcut ihlalin etkilerini derinleştirmekle kalmamakta; aynı zamanda çocuğun yeniden ihmal veya istismara maruz kalma riskini de artırmaktadır.

5. Öneriler ve Sonuç

Mülteci çocukların maruz kaldığı ihmal ve istismar risklerinin azaltılabilmesi için, yalnızca bireysel vakalara müdahale eden değil; bu riskleri ortaya çıkaran yapısal sorunları da hedef alan bütüncül bir yaklaşım geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, öncelikle yasal kayda erişimin kolaylaştırılması ve kayıt süreçlerinin hızlandırılması, çocukların eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlere erişimini güvence altına almak bakımından kritik önemdedir.

Eğitim sistemine erişimin güçlendirilmesi, çocukların yalnızca eğitim hakkını değil, aynı zamanda korunma hakkını da destekleyen temel bir araç olarak ele alınmalıdır. Bu doğrultuda, eğitimden kopuş riskinin azaltılması, okul temelli izleme mekanizmalarının güçlendirilmesi ve özellikle kırılgan gruplara yönelik destek programlarının yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Dil bariyerinin aşılması amacıyla, kamu kurumlarında nitelikli tercüman desteğinin artırılması, çocukların yaşadıkları ihlalleri güvenli bir şekilde bildirebilmeleri açısından hayati bir rol oynamaktadır. Bunun yanında, çocuk koruma sisteminde görev alan meslek elemanlarının mülteci çocukların özel ihtiyaçlarına yönelik kapasitesinin güçlendirilmesi ve kültürel olarak duyarlı hizmet sunumunun yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Ayrıca, kurumlar arası koordinasyonun artırılması, vaka yönetimi süreçlerinin etkinliğini doğrudan etkilemektedir. Sosyal hizmetler, eğitim kurumları, sağlık hizmetleri ve sivil toplum kuruluşları arasında güçlü bir iş birliği mekanizmasının kurulması, ihmal ve istismar vakalarının hem daha erken tespit edilmesini hem de etkin müdahale edilmesini sağlayacaktır.

Sonuç olarak, mülteci çocuklara yönelik ihmal ve istismar meselesi, yalnızca bireysel vakalar üzerinden değil; bu vakaları görünmez kılan çoklu kırılganlıklar ve yapısal engeller çerçevesinde ele alınmalıdır. Çocuğun üstün yararı ilkesinin hayata geçirilebilmesi, ancak çocukların görünür kılınması, hizmetlere erişimlerinin güçlendirilmesi ve koruma mekanizmalarının kapsayıcı hale getirilmesi ile mümkündür. Aksi takdirde, mülteci çocuklar açısından ihmal ve istismar yalnızca bir risk olmaktan çıkmakta; çoğu zaman tespit edilemeyen ve müdahale edilemeyen bir gerçeklik haline gelmektedir.

Kaynakça

1. Anthony Giddens, Sosyoloji, Haz: C. Güzel, (İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2021), s.569.
2. Regional Refugee and Resilience Plan (3RP), Türkiye Ülke Bölümü 2023-2025, 2024 Güncellemesi, erişim: <https://www.3rpsyriacrisis.org/portfolio/turkiye2024/>, (erişim tarihi: 15.04.2026).
3. UNICEF, Report on Analysis for Out-of-school Syrian Children: Türkiye Country Report, July 2024, erişim: <https://www.unicef.org/turkiye/en/reports/report-analysis-out-school-syrian-children>, (erişim tarihi: 15.04.2026).
4. International Labour Organization (ILO) & UNICEF, Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward, Geneva & New York, 2021, s. 12-18; ayrıca bkz. ILO & UNICEF, Responding to the Impact of COVID-19 on Child Labour, 2020.

SOSYAL HİZMETLER KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA YÖNELİK KANUN TEKLİFİNE İLİŞKİN ELEŞTİREL BAKIŞ

Av. Haydar AKGÜL

Türkiye Büyük Millet Meclisi Dönemi ve Yasama Yılı 28 / 4, Esas Numarası:2 / 3566 ve Başkanlığa Geliş Tarihi 04/03/2026 olan Sosyal Hizmetler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile;

Sosyal Hizmetler Kanunu'nda yapılması planlanan değişiklikler, devlet korumasında büyümüş çocukların kamusal yaşama katılım haklarını fiilen daraltmaktadır. Bir avukat olarak bu düzenlemelere ilişkin değerlendirmemi paylaşmak isterim:

Teklif, devletin bakım ve gözetimi altında olan çocuğun yanına yerleştirildiği koruyucu ailenin herhangi bir sosyal güvencesi yoksa isteğe bağlı sigorta primi ödeme imkânı tanıyarak sisteme daha fazla aile çekmeyi hedeflediği görülmektedir. Ancak koruyucu ailenin maddi destekten yoksun olması gerçeği göz önünde bulundurulduğunda bu ailelerin yanına verilen çocukların maddi imkansızlıklar içinde ihmale sebebiyet verme riski açısından sakıncalı olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bu düzenleme, maddi güçlük içindeki bir aileye gerçek bir ekonomik zemin sunmaktan uzaktır. Devletin bakım yükümlülüğü altındaki bir çocuğun, sosyal güvenceden yoksun bir haneye yerleştirilmesi çocuğun hem maddi hem manevi bütünlüğünü tehlikeye atacaktır.

Asgari koşul açıktır: eşlerden en az birinin, sigorta primlerinin emekli oluncaya kadar devlet tarafından karşılandığı herhangi bir işyerinde istihdamının sağlanması önkoşul sayılmalıdır. İsteğe bağlı prim hakkı bu güvencenin yerini tutamaz.

Teklif, Kanunla devlet koruması altındayken reşit olan ve yükseköğrenime devam eden gençlerin eğitim hayatları boyunca en fazla 25 yaşını tamamlayıncaya kadar desteklenmeye devam edilmesi öngörülmekte ise de buradaki devlet koruması altındayken reşit olan ve yüksek öğrenime devam eden gençlerin ibaresindeki reşit olan ve yükseköğrenime devam eden ibaresindeki “ve” ibaresi reşit olduktan sonra yüksek öğrenime devam etmesi koşulu sakıncalı bir durumdur.

2828 Sayılı Kanun’un 24. maddesi ortaöğrenim için 20, yükseköğrenim için 25 yaşına kadar destek hakkını zaten güvence altına almaktadır. Ancak bu karar, korunma kararına neden olan şartların ortadan kalkması halinde Kurum yetkililerinin önerisi üzerine mahkemece çocuk reşit olmadan önce kaldırılabilceği gibi reşit olduktan sonra da çocuğun rızası alınmak şartıyla devamı hususunda karar verilebilir.

Reşit olduktan sonra korunma kararının devamı aşağıda belirtilen şartlara bağlıdır.

a) 18 yaşını tamamlamış olan korunmaya ihtiyacı olan çocuklardan;

1. Ortaöğrenime devam edenlerin 20 yaşına kadar,

2. Yükseköğrenime devam edenlerin 25 yaşına kadar korunma kararları uzatılabilir.

b) Öğrenime devam etmeyen 18 yaşını doldurmuş çocukların bir iş veya meslek sahibi edilerek kendi kendilerine yeterli olabilmelerinin sağlanması amacıyla 20 yaşına kadar korunma kararları uzatılabilir.” şeklindeki yasal düzenleme gereği 2828 Sayılı Kanunun 24/a)1. Maddesi gereğince şayet koruma kararına tabi olan çocuğun ortaöğrenime devam etmesi halinde koruma kararı 20 yaşına kadar uzatılması keza, misal ortaöğrenimi 19 veya 20 yaşında bitirmesi ve devamında bitirdiği dönem yükseköğrenime devam etmesi halinde de 25 yaşına kadar koruma kararına istinaden devletin bakım ve gözetim sorumluluğunun olması açısından “çocukların topluma kazandırılması için maddenin reşit olmasına rağmen ortaöğrenime ve yüksek öğrenime devam eden gençlerin eğitim hayatları boyunca en fazla 25 yaşını tamamlayıncaya kadar desteklenir” şeklinde olması zorunludur.

Teklifteki dar ifade, mevcut hakkı genişletmek bir yana, onu fiilen kısıtlamaktadır. Yasa metni “ortaöğrenime veya yükseköğrenime devam eden” biçiminde yeniden düzenlenmeden bu hak korunamaz.

Teklif, kamuda istihdam hakkından yararlanabilmek için devlet korumasında yetişen gençlerin kurumda geçirmeleri gereken asgari sürenin 2 yıldan 5 yıla

çıkartılması gündeme getirilmektedir. Mevcut tüzük, koruyucu aile veya aynı-nakdi yardım dönemlerini de kapsayarak fasılalı 2 yılı yeterli görmektedir.

İki yıl olan sürenin beş yıla çıkartılması çok uzağımızda olmayan 6 şubat depreminde tüm ailesini kaybeden çocukların geleceğe dair hiçbir dayanaklarının olmaması, yanibaşımızdaki İran'da, Suriye'de yaşanan savaşların ülkemize yansması, doğal afetlerin hayatımızın kaçınılmaz gerçekleri olması karşısında bu çocukların en az iki yıl kurumun bakım ve gözetimi altında kalmasına dair süre şartının iki yıldan beş yıla çıkartılması Anayasamızın B. Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler: Başlıklı 61. maddesinin 4. ve 5. bentlerindeki

- Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır.

- Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur.

hükümleri ile 2828 sayılı kanuna 3413 Sayılı Kanun'la eklenen geçici 1. maddesindeki hükümlerine "aykırıdır".

Her bin kamu personeli alımında üçünün korunma kararına tabi çocuklara ayrılması, bu çocukların dezavantajlı konumlarını telafi etmeye yönelik anayasal bir zorunluluktur. Teklifte bu kontenjanın merkezi sınav (KPSS) sonuçlarına bağlanması, söz konusu güvenceyi kâğıt üzerinde bırakmaktadır.

Geçmiş tarihlerde herhangi bir kurumun personel alması halinde kamuda istihdam edilme hakkı olan çocuklara bu kurum tarafından davet yapılırdı. Misal Devletin A Kurumu tarafından merkez ve taşra teşkilatlarına alınacak personelden bu çocuklara ayrılan 20 kişilik kontenjan açılması halinde bu istihdamdan faydalanmak isteyen 27 kişi varsa bu çocuklar arasında o kurumca bir sınav veya mülakat yapılmak suretiyle 20 kişilik alım yapılırdı. Sonradan yapılan düzenleme ile tüm devlet dairelerine personel alımlarında hangi kurum veya kuruluşlar personel alımı yapıyorsa bu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bildirilip bu kurumların alım şartlarına göre (ilk, orta veya yükseköğrenim şartlarına haiz) istihdam hakkına sahip olanlar e devletten tercih yaparak merkezi sistem tarafından istihdamları sağlanmıştır ve mevcut uygulama da bu yöndedir. Bunun aksine merkezi sınav sonuçlarına göre istihdamın sağlanmaya çalışılması bu çocukların kamuda istihdam edilmemeleri için hedeflenen kötü niyetten başka bir amaç içermemektedir.

Anayasa ve diğer Kanunlardaki emredici hükümlere aykırı olarak kamu tarafından istihdam edilmelerinin engellenmesi amacıyla yapılmak istenen değişikliklerin değil kabul edilmesi, mevcut olan yasal düzenlemelerin daha da lehe olacak şekilde yeniden düzenlenmesi mutlak bir zorunluluk arz etmektedir.

21 Mart Down Sendromu ve 2 Nisan Otizm Spektrumu Farkındalık Günlerini içine alan bu bültenimizde özel gereksinimli çocuklar özelinde çocuk ihmal ve istismarı ile cinsel istismara karşı güvenlik becerilerinin öğretilmesine ilişkin bir yazı paylaşarak bu farkındalık çalışmalarının sürekliliğine katkı sunmak istedik.

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLAR İÇİN KİŞİSEL GÜVENLİK

Tanyel Süzer

Her çocuğun dünyayı deneyimleme biçimi birbirinden farklıdır. Bazı çocuklar Down Sendromu'nun getirdiği zihinsel ve fiziksel genetik farklılıklarla, bazı çocuklar ise Otizm Spektrumu gibi sosyal etkileşimde ve davranışlarda farklılıklar gösteren nöroçeşitlilikle büyürler. Bu gelişimsel farklılıklar, çocukların öğrenme hızlarını, çevreyle kurdukları bağı ve ihtiyaç duydukları destek mekanizmalarını şekillendirmektedir.

Bu özel/farklı süreçler, çocukların en temel haklarından biri olan “bedensel bütünlüğün korunması” noktasında onları daha hassas bir konuma getirebilmektedir.

Neden Daha Fazla Desteğe İhtiyaç Duyuyorlar?

Gelişimsel farklılığı olan çocuklar, akranlarına oranla istismar ve zorbalık riskine karşı daha savunmasız kalabilmektedir. Bunun temel nedenleri şunlardır:

Bakım Bağımlılığı: Günlük öz bakım süreçlerinde dış desteğe ihtiyaç duyabilmeleri, fiziksel temas sınırlarının belirsizleşmesinden kaynaklanmaktadır.

Bilgiye Erişememe: Ergenlik dönemindeki gençler cinselliği genelde akranlarından öğrenmektedir. Bununla birlikte nitelikli kaynaklara erişme konusunda bir sınırlılıkları yoktur. Ancak sosyal izolasyon yaşayan özel gereksinimli gençler sağlıklı bilgi kaynaklarından mahrum kalmaktadır.

İletişim Engelleri: Yaşanan olumsuz bir durumu ifade edecek sözcük dağarcığına sahip olmamak ya da yanlış anlaşılma korkusu, istismarın gizli kalmasına yol açabilmektedir. Özellikle ifade edici dil becerilerine sahip olmayan çocuklar daha fazla risk altındadır.

İtaat Eğilimi: Özel eğitim süreçlerinde sürekli yetişkin yönergelerine uymaya alıştırılan çocuklar, “hayır” demekte veya sınır koymakta güçlük çekebilmektedirler.

Risk Nereden Geliyor?

Araştırmalar, çocukların yabancılardan ziyade, aile bireyleri, bakıcılar veya öğretmenler gibi tanıdıkları ve güvendikleri kişiler tarafından istismara maruz kalma riskinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Sosyal yalıtılmışlık ve bir gruba ait olma isteği, özel gereksinimli çocukların istismarcıdan gelecek “ilgi” veya “ödül” beklentisiyle durumu ayırt edememesine neden olabilmektedir.

Ne Yapmalı?

Çocuğun güvenliğini sağlamak sadece korumakla değil, onu güçlendirmekle mümkündür:

Öz bakım Becerileri: Nöroçeşitli çocukların özbakımlarını bağımsız şekilde gerçekleştirebilmesi için erken çocukluk döneminden itibaren, ipuçlarının en kısa zamanda silikleştirildiği bilim temelli uygulamalar kullanılmalıdır.

Kapsamlı Eğitim: Çocuklara kendi bedenleri, mahremiyetleri ve sağlıklı sınırlar hakkında gelişim seviyelerine uygun eğitimler verilmelidir.

Aile ve Öğretmen İş Birliği: Cinsellik bir “problem davranış” olarak değil, gelişimin doğal bir parçası olarak görülmelidir. Ebeveynler ve eğitimciler, çocuklara uygunsuz durumları fark etme ve yardım isteme becerilerini kazandırmada öncü olmalıdır.

Tüm çocukların kendilerini koruyabilmeleri için önce bedenleri üzerinde söz sahibi olduklarını bilmeleri gerekmektedir. Sosyal yalıtılmışlığı kırarak ve doğru iletişim kanalları açarak her çocuğun güvenli bir gelişim hakkını savunmalıyız.

Özet Makale

Makalesini bizlerle paylaşarak değerli katkılarını sunan Sayın Prof. Dr. Kadriye Bakırcı, Türkiye’de kadınların eğitim ve meslek haklarından, çocukların sömürüden korunmasına kadar pek çok alanda yasal dönüşümlere katkı sağlamıştır. 20 yıl öncesinden Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) çocuk işçiliği tanımlarındaki eksiklikleri ve çocuk hakları perspektifiyle çelişen noktaları eleştirerek, çocukların üstün yararını savunma cesareti göstermiştir.

Sayın Bakırcı’ya, hem bu kararlı duruşu hem de bültenimize katkı sağladığı için teşekkür ederiz.

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ’NÜN TARİHSEL BİR HATASI: 182 SAYILI SÖZLEŞME’NİN 3. MADDESİ

Yazar: Kadriye Bakırcı (Oxford Üniversitesi)

Temel Soru ve Amaç

Makale, Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) 1999 yılında kabul ettiği 182 No’lu En Kötü Biçimlerdeki Çocuk Çalışmasının Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi’nin çocuk pornografisini ve fuhşunu “en kötü çocuk çalışma biçimleri” kapsamına dahil etmesini eleştirmektedir. Bakırcı’nın temel sorusu: Çocuk pornografisi ve fuhşu bir çalışma biçimi midir, yoksa suç mudur?

Uluslararası Hukuki Çerçeve

Makale üç temel uluslararası örgütün standartlarını karşılaştırmaktadır:

BM: 1989 tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesi kural olarak çocuğu 18 yaş altı olarak tanımlanmakta ve madde 34 devletlerin çocukları her türlü cinsel sömürüye karşı korumasını zorunlu kılmaktadır. 2000 yılında kabul edilen İhtiyari Protokol, çocuk satışı, fuhşu ve pornografisini ayrıca tanımlamaktadır.

Avrupa Konseyi: Çeşitli tavsiye kararlarıyla çocuğu 18 yaş altı olarak tanımlamakta; pornografiyi ve fuhşu detaylı biçimde kavramsallaştırmaktadır.

ILO: 182 No’lu Sözleşme, çocuk fuhşunu ve pornografisini kölelik ve zorla çalıştırmayla birlikte “en kötü çocuk çalışma biçimleri” listesine dahil etmektedir. Bakırcı’nın itirazının odak noktası tam da budur.

Temel Kavramsal Ayrımlar

Makale, birbirine karıştırılan kavramları titizlikle tanımlamaktadır:

Çocuk çalışması: Çocuğa fiziksel, zihinsel veya ahlaki zarar veren ya da eğitimini engelleyen çalışma biçimleridir. UNICEF'in standartlarına göre çalışma bir süreklilik içinde değerlendirilebilir; zarar verici çalışma ile gelişimi destekleyen uçlar arasında geniş bir yelpaze vardır.

Cinsel sömürü: Çocukların yetişkinlerin cinsel tatmini için kullanılması; fuhuş, pornografi, çocuk satışı ve ticaretini kapsamaktadır. Temelinde çocuk ile yetişkin arasındaki eşitsiz güç ve ekonomik ilişki yatmaktadır.

Çocuk fuhuşu: Ücret ya da başka bir menfaat karşılığında çocuğun cinsel etkinliğe dahil edilmesidir.

Çocuk pornografisi: Gerçek veya simüle edilmiş cinsel etkinlikteki çocuğun herhangi bir araçla temsilidir.

Bakırcı'nın Temel Argümanları

Kavramsal yanlışlık: "Çocuk emeği/çalışması" kavramı, özünde cinsel sömürüyü değil, emek sömürsünü ifade eder. ILO bu iki farklı kategoriyi aynı çatı altında toplamakla kavramsal bir hata yapmıştır.

Rıza sorunu: 18 yaşın altındaki çocukların cinsel sömürüye rıza gösterme ehliyeti hukuken yoktur. Para ya da başka bir menfaatin verilmesi, cinsel istismarı "emeğe" dönüştürmez. Bu, yalnızca çocuk üzerindeki güç ve kontrolü pekiştirmenin bir aracıdır.

Meşrulaştırma riski: Cinsel sömürünün "çalışma" olarak nitelendirilmesi bazı ülkelerde bu pratiği fiilen meşrulaştırabilir ve mağdur çocuklarda ek travmaya yol açabilir.

Mağdur statüsü: Çocuklar, katılım biçimleri ne olursa olsun fail değil, daima mağdur ve tanık olarak değerlendirilmelidir. "Seks çalışanı" ya da "pornografi çalışanı" gibi nitelendirmeler hem yanıltır hem de zararlıdır.

Suçun çocuğa yüklenmemesi: Çocuğun cinsel sömürsünü suç olarak tanımlayan yasal düzenlemeler, suçu çocuğun üzerine yıkmamalıdır.

Sonuç ve Öneri

Bakırcı'ya göre ILO'nun yapması gerekenler;

(a) Cinsel sömürüyü 182 No'lu Sözleşme içinde modern kölelik olarak ayrı bir paragrafta ele almak ya da

(b) Konuya özgü bağımsız bir uluslararası sözleşme hazırlamak olmalıdır.

Yasa dışı faaliyetlerin "çocuk çalışması" tanımı içine dahil edilmesi başlı başına bir hatadır.

Kaynak

Toprak İşveren Dergisi, Sayı:70, 2006

https://www.researchgate.net/publication/366596288_Uluslararası_Calısma_Orgutu'nun_Tarihsel_Bir_Hatası_182_Sayılı_Sozleşme'nin_3_üncü_Maddesi_The_Historical_Mistake_of_the_ILO_Convention_No182_Article_3_Toprak_Isveren_Dergisi_Sayı70; Bakırcı'nın aynı konuda yazdığı "Child pornography and prostitution: Is this crime or work that should be regulated?" başlıklı makalesine (Journal of Financial Crime, 14(1):5-11, 2007) aşağıdaki linkten ulaşılabilir:

https://www.researchgate.net/publication/235284125_Child_pornography_and_prostitution_Is_this_crime_or_work_that_should_be_regulated

<https://blog.aare.edu.au/stop-all-government-funding-for-private-schools-why-and-how-we-could-do-it/>